

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 18. sz.
földszint 2. a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület.
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Úszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljaúj helyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet.

Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Az ifjusági kirándulások.

Elég sajnós, de úgy van, hogy csaknem minden helyesebb ujitásnál megszokott dolog mindenekelőtt a külföldre hivatkozni, hogy az érdeklődést felkeltsük, hogy az ujitás üdvös voltát igazoljuk. Így vagyunk a tanulói kirándulásokkal is, melyeknek különösen Németországban nemcsak nagy irodalma, de hatalmas elterjedése valóban példaadó. — De a mi régi iskoláinkban volt egy idő, mikor a kirándulások, ha nem is számosak, de elég gyakoriak voltak. A mi oly lenézett régi tanári gárdáinknak nem egy tagja napi sétáját a görög bölcsek példájára az ifjak társaságában tette meg. A vidám beszélgetésben a gyermekek lelke nemesedett, a tanáré felüdült. Sőt egyes kollegiumokban az ifjabb tanárok az idősebb tanulókkal még labdázni sem resteltek.

Ugyde a régi jóidők egyes esetei nem voltak elég számosak, hogy az akkor még nem kötelező tornaoktatást pótolhatták volna. Most pedig, mikor a tornázás a rendszeres testnevelés alapjaként ugyahogy megteszi feladatát, a kirándulásokat sürgetni sok tanár előtt épen nem kedvelt dolog. Mert a legtöbb tanár azt mondja, hogy vigye a család a gyermekeket sétálni, vagy hogy végezze a tornatanár egészen a kirándulásokat. Van itt-ott olyan fiatalabb tanár is, ki egyszer-kétszer megteszi, hogy elmege osztályával valahová, de hamar elmegy a kedve a kirándulásoktól, mert sem buzditást,

sem elismerést, sem a tanulóktól pártolást nem tapasztal.

Ugy vannak a mai tanulók a kirándulással, hogy a szorgalmasabbak nem érnek rá, a restebbek az oktalanabb időtöltést jobban szeretik. Aztán a legnagyobb baj az, hogy az 50—60 tanulóval rendezett kirándulásnak csekély értéke van, mert a tanár nem férkőzhetik a tanulók egyéniségéhez; beszélgetése, modora, kedélyének melegsége kevés hatást ér el a tömegben.

A kirándulásoknak még a szülők közt is vannak ellenségeik, mert azt tapasztalják itt-ott, hogy e kirándulások alatt jól nevelt gyermekeik rosszabb társaiktól helytelenségeket, sőt bűnöket tanulnak, hogy a tanulók főképp azért kedvelik e nagyobb távollétet a szülői háztól, mert így rossz vágyaiknak könnyebben szereznek kielégítést. Mindezen ellenszenv, igazságot csak a rosszul rendezett kirándulásokban találhat; hol a tanár csekélyebb számú tanítványait szem elől nem ereszti, ott a tanulók egymástól csak jót tanulhatnak.

Nem sok reményünk lehet arra nézve, hogy tanügyi viszonyaink akár száz éven belül is oly gyökeresen megjavuljanak, hogy iskoláink osztályaiban 25—30 tanulónál több ne legyen, hogy a tanulóknak a testápolására, szórakozásra több idejük legyen, tehát meg kell elégednünk a kirándulásoknál is a féleredménnyel, a lehető kis haladással. — E haladást abban szeretnők látni, hogy akár osztályonként akár iskolánként

egy tanár legalább az arra érdem szerint összeválogatott kisebb csapatokkal tegyenek kirándulásokat. — Továbbá úgy remélhetünk valami fellendítést ez ügyben, ha a miniszteri utasítások értelmében a fél vagy egész napos kirándulásokat nem a szünnapokra tesszük, hanem a tanítási napokból szánunk rá időt. — Különösen megróvándók az oly tanárok, kik az így kapott szünnapra a rendesnél még több iskolai feladatot, tanulni valót hagynak fel. Mert vannak ilyen tanárok is, sőt ismerünk olyat is, ki a testileg fejlett, ügyes tornász-fiukra rá akarja disputálni, hogy azok szellemi gyengeségük rovására épek és erősek. De nem egy tanár általában azt tartja, hogy a jó tornász, ügyes fiuk csak a rossz tanulókból kerülnek ki. Ezen eléggé meg nem róható téves felfogás meg is termi gyümölcsét, mert ilyen iskolában, hol ily bölcs tanárok tanítanak, a tanulók a jó tornázást valami rossz erkölcsű, csak rossz tanulónak való dolognak nézik.

A kirándulások rendezésének módjáról e lapokban talán felesleges írni, csak annyit óhajtok megjegyezni, hogy ne legyen a kirándulás soha se valami testerősítő járás, játék nélkül rendezve.

A kirándulások ügye természetesen főképp a tornatanárt illeti legjobban, de tisztán az ő kötelességévé senki sem akarhatja tenni. Azt azonban megvárhatják tőle a tanulók és tanárok, hogy ő vegye ebből ki legelőbb és legtöbbször a részét. De az igazgatók legyenek oly igazságosak, hogy a tornatanár által vezetett kirándulások idejét is engedjék lehetőleg betudni a tanítási időbe.

Reméljük, hogy nem hamar, de talán csak eljön az idő, mikor a kirándulásokat a tanárok, tanulók és szülők egyforma lelkesedéssel karolják fel, addig is elégedjünk meg a kisebb foku haladással is.

L. M.

Vívó verseny Palicson.

Nyílt verseny

6 voltra. Elsőnek Szemző István által adományozott tiszteletdíj, ezüst érem, másodiknak: ezüst, harmadiknak: bronz érem.

Igy hangzott a vívóverseny kiírása, melyet a Piu-kovics József elnöke alatt álló „Szabadkai Sport egyesület” f. évi aug. hó 22-én vasárnap délután a palicsi versenypályán rendezett. Eltekintve attól, hogy vívóversenyeket nem szokták homokban rendezni, a hol a versenyzők még szöges cipőben is el-el csúsztak, a fővárosi vezető elemek felfogásától eltérően az olasz iskolai vívó versenyzőkre is a görbe magyar szabályt oktrojálták, melylyel tudvalevőleg olasz iskolát nem lehet vívni. Így azután egyes versenyzők kevésbé érvé-

nyesülhettek. E tárgyban már a helyszínén a verseny előtt is hosszabb vita volt, melyből a fővárosi elemeket végül azzal az érveléssel akarták kizárni, hogy ebben a tárgyban tisztán a juri dönt. Minthogy azonban a juri-ben a fővárosi versenyzőket senki sem képviselte, könnyű elképzelni, hogy a juri miért határozott a fenti értelemben.

A juri mint hallottam azzal érvelt, hogy nem lehet két versenyzőt különböző nehézségű és hosszúságú karddal szembe állítani. De arra persze a juri nem gondolt, hogy az esetleg sokkal helytelenebb, ha az egyik versenyzőt megfosztják az eszköztől, hogy iskolája előnyeiket kihasználja.

Megbízható forrásból nyert értesülés szerint Dr. Porteleky László csak oly feltétellel nevezett erre a versenyre, ha ott a nemzetközi vívóverseny szabályai vétetnek zsinór mértékül. Ők a nevezést elfogadták s ezzel kötelezték magukat a feltételnek is eleget tenni. Nagyon hangoztatták azt is, hogy a verseny országos verseny lévén, ott csakis a magyar kard fogadható el, de ezt úgy látszik nem akarták kitenni a verseny propositiókba, mert sejtették, hogy ma, a mikor a fővárosi jó vívók legnagyobb része már olasz iskolát vív, nem fognak majd versenyzőt találni. Portelekynek a juri határozata folytán a kezébe nyomtak egy, a „szabadkai sport egyesület” tulajdonát képező fringiót, a melylyel, legjobb meggyőződéseim szerint lehetlenség olasz iskolát vívni.

Nem foglalkozom azzal a kérdéssel, hogy ez az eljárás korrekt volt-e, hanem áttérek magára a versenyre.

Arról nem szölok, hogy egyes versenyzők a jurivel állandóan vitakoztak a kapott tus-ok érvényessége fölött, mert hát ez máshol is előfordul, de hogy a versenyen az utánvágások és ambók egészen bevett szokássá váltak, sőt tus-oknak számítottak, nem hagyhatom feledésbe menni. Dr. Porteleky László a M. A. C. tagja és Szatmáry Tihamér a Hmvásárhelyi T. és V. E. tagja tűntek ki szép vívómodorukkal, habár Portelekyt a nehéz magyar kard rendkívül hátráltatta. Italo Santelli iskolája még ebben a homokban is szépen érvényesült; Porteleky igen szép „balestra“-szerű beugrásokat és jól fedett szurásokat aplicált; védései visszaugrásai és repostjai biztosak és tiszta éllel vágottak voltak.

A vívóverseny eredményét a következőkben foglalhatjuk össze.

I. Dr. Porteleky László (M. A. C. tagja.)

II. Szatmáry Tihamér (Hmvásárhelyi T. és V. E. tagja.)

III. Patzauer Ernő (Szegedi T. E. tagja.)

Részt vettek még Molnár Arthur (Kassán T. és V. K. tagja), Pajka Vilmos (torontáli A. K. N.- Becskerek) és Vagner Zoltán (szabadkai S. E. tagja.)

Wein Árpád.

Az angol játékok hatása Malta-szigetén.*)

(Vége.)

Az angoloknak jellemző tulajdonságuk, hogy a hol megtélepesznek, oda elviszik az ágyúkkal a labdákat is magukkal. Az ágyú és a labda hozzá van forrva az angol fogalmához. Ezek nélkül nem érzi ő sehol sem otthon magát. Malta pedig az angoloknak egyik legkedvesebb otthona, így az ágyuk mellett nagy bőség van ott a labdáknak is. Malta-szigete a világ egyik legna-

*) A M. Paedagogia júliusi számából.

gyobb erősege. Az angol sasoknak ezt a sziklafészkét meg nem közelíthetik az ellenséges hadi hajók, mert a sziklafalakon egymást érik azok az óriási ágyúk, amelyek messzebb lőnek, mint a világ bármelyik hadi hajójának az ágyúi. Maltának útegei azonban nemcsak nagyságra, hanem számra nézve is bámulatba ejtik az embert. A sziklafalakkal ágyú ágyút ér, amelyek gyilkos tekintetet vetnek a Földközi-tenger tajtékzó habjaira. A terek és utcák is tele vannak ágyúkkal, sőt még a középületek kapui alul is ágyúk báméskodnak a járókelőkre. Ágyúk azonban katonák nélkül nem képzelhető, magától értetődik, hogy ezek a nagyszámu ágyúk nagyszámu katonaságot is kívánnak. Malta tehát tele van angol katonákkal, a kik az ágyu töltögetésén és fegyverforgatáson kívül a labdajátékban találják minden gyönyörűségüket.

A helyőrség reggel 7—10-ig és délután 2—4-ig végzi fegyvergyakorlatait az ágyúknál és a gyakorlótéren. A mint azonban a legénység puskáját és oldal-fegyverét letette, azonnal visszasiet a sziklafalakhoz és a gyakorlótérre, hogy szabad idejét labdajátékkal tölthesse el.

Hihetetlen az a jókedv és könnyűség, amelylyel ezek a megfárasztott emberek órákig kergetik a labdát.

És ez a játékszenvedély kimondhatlan edzetté és kitartóvá teszi az angol katonát, a ki szabad idejét nem haszontalan semmittevésben, hanem a testet és a lelket egyaránt éltető játékban tölti el. — A sziklafalakkal az úgynevezett határrugó járja. A kapukat itt nem pózna, hanem kapuőrökkel körülvett két-két játszó képezi, a kiknek a hátuk mögött 15—20 méter távolságban mind a két részen 25—30 játszó alkot sorfalat.

A játékot az a párt nyeri meg, amelynek sikerült a labdát az ellenfél kapuján és sorfalán keresztül rugni. Csakhogy ez az átrugás sok akadályba ütközik, mert a kapukat a kapuőrök védik, a sorfalból pedig az ügyesebbek előrohannak és visszarugják a labdát, ha az már az ő kapujukon át feléjük repült.

Ez a játék szünet nélkül foglalkoztatja az egész tábor, mert a támadók és védők folyton ide-oda rugdalják a labdát, a mely a jobbra és balra húzódó sziklafalak miatt csak előre és hátra repülhet. A legelszántabb harc a sorfalnál támad, a hol a labdát kézzel is le szabad fogni, de továbbítani csak rugással lehet.

Gyönyörűség ezt az elkeseredett harcot a várfalokról nézni. Minthogy pedig egyik fél sem engedi magát, így délfelé akárhányszor győzelem nélkül térnek vissza a kaszárnyákba.

A több mint száz kilométernyire körülfutó sziklafalak mentében ezt a játékot kizárólag csak katonák játszik, a mely a várfalokról néző közönségnek is kellemes szórakozást nyújt.

A gyakorlótéren berendezett játszóhelyeken azonban már a katonák együtt játszanak a polgárokkal, a hol a lawn-tennis, cricket, határrugó és rugdaló számára fel vannak szerelve állandóan a kijelölt helyek.

A katonaság fegyvergyakorlatai után a tiszt kar, a város előkelősége és a télen át nagy számban itt időző angol pénzemberek családostul együtt a játszótérre sietnek.

A lawn-tennis pályát túlnyomólag hölgyek foglalják le maguknak, a cricketben és a rugdalóban azonban csak férfiak vesznek részt, mert itt a kapuk körül mindig kemény tusára szokot kerülni a dolog.

A lawn-tennis pályán csupa ellentétek keverednek össze. — A sugártermetű szőke missek kimagaslanak a bogárszemű maltai hölgyek között, a hidegvérű angol

dámák mellett csak úgy pezseg a maltai szépek vére az ő kerekded tagjaikban.

A játékot többnyire a missek nyerik meg, mert ezek az ő nyugodtságuknál fogva egész biztosan ütik a kifeszített hálón át a kijelölt helyre a labdát, míg a tűzről pattant maltai kisasszonyok labdája többnyire túlrepüli a határt.

A cricketben és a rugdalóban a fürge maltai ifjakal nem tudnak egy könnyen elbánni az angolok, a kik a könnyű mozdulatokban nem képesek túltenni ezeken. Azonban, ha hosszúra nyulik a játék, akkor a kitartás és az elszántság többnyire az angoloknak szerzi meg a győzelmet, a kik már az iskolában begyakorlott játékokban nemcsak kitartásra, de nyugodtságra is rászoknak. De ha a játékkal gyorsabban végeznek, akkor a diadal a maltaiaké.

A határugrót itt is leginkább a katonák játszik, hol a legénység együtt mulat a városbeli ismerőseivel.

Délben mindnyájan haza mennek, hogy délután 4 óra körül ugyanitt, majd a város körüli vidéken újabb szórakozást keressenek maguknak. Szébbnél szebb fogatokon, tüzezebbnél tüzezebb paripákon nyargalnak ilyenkor kifelé, hogy az ügyes hajtásban és könnyed lovaglásban produkálják magukat.

Az egymás mellé vagy az egymás elé fogott lovakat bámulatos gyorsan és biztos kézzel hajtják az angolok, telivérű paripákon oly délczegen ülnek, hogy csak a magyar huszárok képesek oly szépen megülni a lovat. A lovaglásban és a lóhajtásban túlszárnyalják a maltaiakat, pedig már ő reájuk is sok ráragadt az angoloknak ezen világhírű ügyességéből.

A bakon és a nyeregben a missek is tulatesznek az ő gyengéd társaikon, a szépséges maltai hölgyeken. Az angol dámáknak nagy kedvök telik abban, ha minél szilajabb lovakat hajthatnak és mennél tüzezebb paripákon nyargalhatnak. A gyeplővel ép úgy megfékezik a kocsiba fogott telivér lovaikat, mint a kantárszíjjal a tüzes arab paripákat. A maltai hölgyek azonban csak a jól betanult lovakat szeretik hajtani és csak a szelid paripákra mernek bátran felülni, az angol nőknek meg az a legnagyobb élvezetök, ha madranczos lovak kerülnek kezök ügyébe.

Az ágyúkkal meghódított Malta szigetét az angolok igazában csak játékaik, finom szokásaik és egyéb más nemes tulajdonságaik átültetésével hódították meg maguknak. Az őslakók, kik sajátságos keverékei a möröknek és az olaszoknak, kiknek még a nyelvök is (la lingua Maltese) ennek a három fajnak a vegyülete, bizalommal ragaszkodással és szeretettel viseltetnek az angolok iránt. Erre a szeretetre különben rá is szolgálnak az angolok, kik viszont nagy tiszteletben tartják a bennlakók szokásait. E tekintetben fölösleges többet mondanom annál, hogy maltaiak számos ünnepnapjain épen úgy diszbe öltözik az angol rendőr, mint vasárnapokon, a katonák is fölteszik ilyenkor az ünnepi sisakot és nem tartanak fegyvergyakorlatokat.

A műveltséget is átültették az angolok erre a szigetre. A kaszárnyák mellett egymást érik az angol szakiskolák, a hol a maltai anyanyelvű ifjak az olaszon kívül megtanulnak teljesen angolul is. Ugyancsak ezen iskolák növendékei nap-nap után megjelennek a játszótéren, a hol órák számra a legnagyobb szenvedéllyel gyakorolják magukat a különféle labdajátékokban.

A mit az ágyúk meg nem hódíthattak, az a labdák számára maradt vissza. És ezek nagyszerűen megoldották hivatásukat. A játékokkal az angol szokások is ott-honosak lettek Máltában. A szokásokban egybeolvadt

Malta örökre odatapadt az anyaállam testéhez, a honnan azt többé leszakítani nem lehet.

A brit szigetekről tehát büszkén gondolhatnak Malta szigetére. Ebben a sziklafészekben Anglia ura a Földközi-tenger közepének. Innen őrködik ő az ő nagyforgalmú keleti és déli vízi utjai fölött.

Beksics Ignác
Kaposvár.

Tüdő-tornászat. *)

Tüdönk fontos rendeltetésénél fogva is már a szív szomszédságába helyeztetett, s úgyszólván a szív első dobbanásával kezdi működését s versenyt működik azzal annak elhalásáig.

Fontos rendeltetése megkívánja, hogy a gondjainkra bizott iskola növendékeit nem csak megóvjuk tüdejük veszélyes eshetőségei ellen, de iparkodjunk is azokra kedvező előnyöket kihasználni.

Ha a tanító ezen nemes célját elérni óhajtja, igen figyelmesnek kell lennie ezen eshetőségek számtalan fejlődésére, így számba kell vennie iskoláink túlnyomó részét képező szegény osztály gyermekeit, kik alacsony, szűk, szellőtlen lakásaikban szynlődnek, s ezért fogkönyvűbbak is a tüdőbajok szerzésére.

Óvnia kell növendékeit a por és füst belehelésétől s figyelmeztetni, hogy ily elkerülhetlen esetben mindenkor zárt szájjal leheljenek, — óvnia felhevült állapotban úgy a vizívás, mint a léghuzamos helyen való tartózkodástól.

Csekély gondolkodás mellett is rájövünk, hogy a gyermek mellkasát összeszorító, feszesen gombolt pruzslik használása, — a görnyedt, összeesett állás és járás, az írásnál számtalanszor tapasztalt kárhozható mellnek a padra dülése, valamint figyeléskor a padra egymás mellé helyezett kezeknek feszes támasztása, s az ebből származó vállak előre szorulásából szűkmellűség a szűkmellűségből pedig a testet elsatnyító vérszegénység, vérhiány ered. Vértől pedig nincs élet.

Fenntek elmondása után röviden áttérek az ezen baj ellensúlyozását előmozdító eljárásomra, melynek céljából:

Szigorúan megkívánom, hogy növendékeim mindenkor egyenesen hátravont vállakkal álljanak és járjanak, — figyeléskor keresztbefont karokkal háttal a padra támaszkodjanak, írásnál az egyenes ülés megtartása mellett mellükkel a padra ne támaszkodjanak. Folytonosan intve vannak különösen levegő változtatás vagy felhevüléskor a zárt szájjal való lehelésre, — s ezeken kívül hetenkint legalább egyszer alkalmazom a tüdő-tornászatot, melyet következőleg végzek.

A növendékeknek sorba állítását után kezeket a csipőre vezénylem, így:

I.

Fel! Csipőre! Mélylélekzés: egy! kettő! egy! kettő! egy! kettő! egy! elég! (leülnek).

II.

Fel! Csipőre! Törzshajlítás előre! (lehajolnak). Mélylélekzés: egy! kettő! egy! kettő! egy! kettő! egy! elég! (leülnek).

III.

Fel! Csipőre! Törzshajlítás hátra! (hátra hajolnak). Mélylélekzés: egy! kettő! egy! kettő! egy! kettő! egy! elég! (leülnek).

IV.

Fel! Csipőre! Törzshajlítás jobbra! (jobbra hajol-

nak). Mélylélekzés: egy! kettő! egy! kettő! egy! kettő! egy! elég! (leülnek).

V.

Fel! Csipőre! Törzshajlítás balra! (balra hajolnak). Mélylélekzés: egy! kettő! egy! kettő! egy! kettő! egy! elég! (leülnek).

A fenniek egymásutánja 3—5 percnyi szüneteléssel megy végbe, befejezése után pedig nyugodtan ülni vagy állani maradnak, hogy tüdejük rendes lélegzési gyakorlatba essék.

Ez téli tornászatunk, mely úgy fiu- mint leánynövendékeimmel a tanteremben megy végbe. Nyári tüdő-tornászatom, mely a szabadban az iskola udvarán történik, csak annyiban különbözik a fennitől, hogy elhagyom a felesleges „fel“ vezényszót, mert növendékeim amúgy is állanak.

Ez lenne azon eljárás, melyet testünk egészséges vérét folyton fentartó tüdönk érdekében tehetünk, s melyre igen tisztelt kartársaim szíves figyelmét — a nehéz életviszonyok s egyéb mostoha körülmény szülte állapotból eredő eshetőségre — felhívni bátor vagyok!

(Szomorfalu.)

Szeccsányi Antal

Az Országos Úszó-Egyesület I-ső versenye.

(Augusztus 28. és 29-én)

Első nap. augusztus 28-án (szombaton) este 8 órakor a szt. Lukács-fürdő úri-uszodában. A pálya hossza 22.40 méter. Viz hőfoka 20° C.

I. Buzdító-verseny. 44 méter (2 hossz.). 15 éven aluli középiskolai tanulók versenye. Korszerinti csoportok. Minden csoport első győztesének bronz-érem, másodiknak tiszteletdíj.

I. csoport.

1. Nagelbach Rezső (13 éves) . . . 39"
2. Guttmann József (12 éves).
3. Klein László (12 éves).

5. Induló. Erős küzdelem után karcsapással győzve. Valamennyien magyar tempóval úsztak.

II. csoport.

1. Klein Géza (15 éves) . . . . . 35⁴/₅"
2. Lindner Lóránd (14 éves) és Bauer Emil (15 éves) holtversenyben.

6. Induló. Az elért eredmény elismerésre méltó különösen tekintetbe véve azt, hogy a III. k. T. és V. E. versenyén a kezdők 33" rekordot voltak képesek elérni.

2. Kezdők versenye. 66 méter (3 hossz.) Az Orsz. Úszó-Egyesület oly tagjai számára, kik versenyben még nem indultak. Elsőnek ezüst-, másodiknak bronz-érem.

1. Mauthner Alfréd . . . . . 1' 0³/₅
2. Biró Jenő,
3. Malaky János

III. Országos gyorsúszó-verseny. 66 méter (3 hossz). Nyitva mindnn magyarországi amatőr-úszó számára. Elsőnek arany-, másodiknak ezüst-érem.

1. Hochstein Rezső O. U. E. . . . 46⁹/₁₀"
2. Sugár Elemér O. U. E.
3. Feuereisen Arthur M. T. K.

IV. Nyeretlenek versenye. 88 méter (4 hossz.) Az Orsz. Úszó-Egyesület oly tagjai számára,

*) A Néptanítók Lapjából.

kik a verseny zárnapja előtt díjat még nem nyertek. Elsőnek ezüst-, másodiknak bronz-érem.

1. Görlich Ferencz . . . . . 1' 20¹/₁₀"
2. Lukács Gusztáv,
3. Friedmann Géza.

4. Induló. Végig vezetve $\frac{1}{2}$ uszódahosszal győz. V. Alapítási emlékverseny. 440 méter. (20 hossz). Nyitva az ország és a külföld minden amatőrűzőja számára. Elsőnek arany-, másodiknak és harmadiknak ezüst érem.

1. Lindner Ernő O. U. E. 6' 48⁴/₅"
2. Fodor Géza III. k. T. és V. E.
3. Gaál Dániel O. U. E. Hódmezővásárhely.

20 méterrel könnyen győz. Lindner e távon elért országos rekordjár. kívül, még a 402¹/₃ méterre is új rekordot ért el (6' 9⁴/₅"-t), a régít is 17"-czel verte.

VI. Juniorok versenye 110 m. (5 hossz.) Az Orsz. Úszó-Egy. oly tagjai számára, kik e verseny zárnapjáig első díjat nem nyertek. Elsőnek ezüst-, másodiknak bronz-érem.

1. Gaál Lajos . . . . . 1' 35⁵/₁₀"
2. Bauer Dezső,
3. Görlich Ferencz.

7. Induló. Bauer vezet, de az erős tempót nem bírja sokáig és átadja Gaálnak a vezetést, ki azután 1¹/₂ testhosszal győz ellene.

VII. Az Országos Úszó-Egyesület bajnoksága rövid távon, 100 m. (5 hossz.) Nyitva az Orsz. Úszó-Egy. minden tagja számára győztesnek „az Orsz. Úszó-Egy. 1897-iki bajnoka rövid távon” czim és bajnoki diszjelvény; másodiknak ezüst-, harmadiknak bronz-érem.

1. Hochstein Rezső . . . . . 1" 24"
2. Sugár Elemér.

Egyike a nap legérdekesebb versenyének Sugárt kitudónok kell elismernünk e távon, mivel még tavasszal Budapest 100 yardos bajnokságában csupán kézcspással lón második Gräfl Ödön mögött. Azóta nagyon javult s így nem csoda, hogy kemény küzdelmet juttatott osztálrészül a győztes Hochsteinnek. Az eredmény 5 másodperczzel túlhaladta az eddigi országos rekordot.

VIII. Mentés-verseny, 22 méter. Országos nyílt. Elsőnek diszített ezüst-, másodiknak ezüst-, harmadiknak bronz-érem.

1. Kugler Sándor O. Ú. E. 21⁷/₁₀
2. Fliegl Kálmán III. K. T. és V. E.

Biró Mihály M. T. K.

Második nap, augusztus 29-ikén (vasárnap) d. u. 4 órakor. Indulás $\frac{1}{2}$ 4 órakor az Újpesti hidtől cél: a Margit-hid pesti oldalán, a partfelőli második és harmadik pillér között. Viz hőfoka 14¹/₂₀ C.

IX. Az országos Úszó-Egyesület bajnoksága, hosszú, körülbelül 5000 méter. Az Újpesti hidtől a Margit-hidig. Nyitva az Országos Úszó-Egyesület minden tagja számára. Győztesnek: „az Országos Úszó-Egyesület 1897-iki bajnoka hosszú távon” czim- és bajnoki diszjeivény; másodiknak és harmadiknak ezüst-érem.

1. Lindner Ernő . . . . . 41' 11⁵/₁₀"
2. Kugler Sándor,
3. Sugár Elemér.

Kitudónen sikerült start után, melyet az összefogott csónakok orrán lévő kötésekről létesítettek, az 5 indulóból álló szép mezőny az esztergomi új hid alatt egy csomóban elindult, de csakhamar irányt tévesztve, mindegyik szerte úszott, úgylátszott: keresni. Sugár Elemér

járt a legrosszabbul, a mennyiben a legjobb áramból kitérve a budai oldal felé uszott s így a győzelemhez minden chanceát elveszítette. Kugler hol mellen, hol hátan vagy oldalt angol tempóban a nyugodtan uszó Lindner nyomában volt s a Neptun csónakházánál erős strokjaival már-már kérdésessé teszi a verseny eredményét, midőn oldalszúrást kap s kénytelen lassubb tempóban tovább haladni, második helylyel megelégednie a körülbelül 30 méterrel előbb érkező Lindner Ernő mögött, ki a két hid közötti távot 41' 11⁵/₁₀" alatt elég jó kondiczióban tette meg a hideg víz daczára.

A díjak kiosztását a Mentő-Egyesület palotájának disztremében tartották meg, hol Kovács Aladár dr. az O. U. E. elnöke adta át a nap hőseinek a csinos érmeiket lelkes szavak kíséretében, üdvözölve az O. U. E. két első bajnokát, köszönetét kifejezve a versenyzőknek, s ama buzgó rendezőknek, kik közreműködésükkel hatatosan járultak a versenyek sikeréhez.

A „S. V.” után.

Ad. 25987. sz.

Hivatalos.

„A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter Niedermann Ignác rózsahegy-i kath. főgymnasiumi tornatanitót a X. fizetési osztály első fokozatába léptette elő.”

Budapest, 1897. július hó 29-én.

A miniszter meghagyásából:
Molnár
osztálytanácsos, elnöki titkár.

Különfélék.

Magvassy Mihály a tornatanárok séniora meghalt. A hatalmas testalkatu, szívós erős embert a betegség elsorvasztotta. Ép akkor kellett körünkéből a jeles mesternek távoznia, mikor nyugodtabb helyzetben élvezhette volna fáradságos munkásságának gyümölcsét. Az elköltözött egyike volt legképzettebb tornatanárainknak, kit a nagy Eötvös is barátságára méltatott, ki külföldön szerzett tapasztalatai és gyakorlottsága révén közöttünk igaz tiszteletben részesült. Ő volt az első, ki hazánkban, itt a fővárosban egy igen keresett gyógytornászati intézetet létesített. Utolsó munkássága az önálló állami tornatanár-képző létesítése ügyében irt memorandum volt, melynek sikerét, fájdalom, már nem érhetette meg. Gyászoló özvegye a következő gyászjelentésben tudatja szeretett férje halálát: Özv. Magvassy Mihályné szül. Jánosy Matild a rokonság nevében is, fájdalomtól megtört szívvel jelenti forrón szeretett férjének Magvassy Mihály torna-tanárnak, az arany érdemkereszt tulajdonosának életének 62-ik, boldog egyetértés és szeretetben eltöltött házasságának 19-ik évében folyó hó 22-én bekövetkezett lesújtó halálát. A drága halott folyó hó 24-én délután 5 órakor fog a Megyeház-utca 28. számú házból a róm. kath. vallás szertartásai szerint a belvárosi köztemetőbe vitetni és ott az örök nyugalom helyére letéetni. Az engesztelő szentmise-áldozat folyó hó 25-én délelőtt 9¹/₄ órakor fog a székesegyházban a Mindenhatóknak bemutatatni. Győr 1897. augusztus hó 22-én. Nyugodjál békében! Áldás és béke hamvaira!

A győri m. kir. állami főreáliskola, melynek az elköltözött kedvelt tanára volt, hasonlóképp gyászjelentésben tudatja a jeles mester halálát.

A Budapesti Torna- és Sport-Egyletek Versenypálya Szövetsége az alábbi felhívást bocsátja közre: T. éz. A „Budapesti Torna- és Sport-Egyletek Versenypálya-Szövetsége“ 1897. évi július hó 29-én tartotta alakuló közgyűlést, melyen határozatba ment, hogy a kerékpár- és futópálya, a kerítés, egy fedett tribün és egyéb szükséges beszerzések költségeinek fedezésére 500 darab 20 korona értékű részjegyet bocsát ki. A részjegyek 4⁰/₀-ot kamatoznak és 1897. augusztus 1-től számítható három éven belül törlesztetnek. Tekintettel arra, hogy a magyar sport fellendülése közös célunk és közös akaratunk, mely célból okvetlenül szükséges, hogy a fővárosi egyletek is egy versenypálya birtokában legyenek, felkérjük t. Czimet, hogy mellékelt aláírási ívet ismerősei és sportbarátai körében körözni szíveskedjék, mivel csak a teljes 500 darab részjegy elhelyezése esetén van meg lehetősége annak, hogy a pályát felépíthetjük. Nem hiszszük, hogy a ki a magyar sport lelkes barátja és őszinte támogatója, a versenypálya felépítési költségeihez 20 koronát ne áldozna. Az aláírási legkésőbb e hó 15-ig Beinstingl Ede ur pénztárnok címére (VII., Kertész-utca 37, I. em. 7.) küldendők be, ki az iv vétele után az eredeti részjegyeket küldi rendelkezési helyére. Öt darab részjegy birtokosa 5 frt lefizetése ellenében a B. T. és Sp. E. által rendezendő versenyekre és a training látogatására jogosító egy évre (augusztus 1-től augusztus 1-ig) szóló kedvezményes bérletjegyre tarthat igényt. Maradunk teljes tisztelettel A „Budapesti Torna- és Sport-Egyletek Versenypálya-Szövetsége“ nevében:

Ister Károly,
alelnök.

Dr. Gerenday György,
elnök.

A Magyar Athletikai Club által Budapestben, 1897. október 3-án vasárnap délután rendezendő Nemzetközi Athletikai Viadának versenyfeltételei. Nevezési határidő 1897. szeptember 27-én hétfőn esti 7 óra. Nevezések: Stankovits Szilárd, a M. A. C. titkárának címére (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 22. szám) alá intézendők. A versenyek sorrendje:

I. 100 yardos síkfutás Magyarország bajnokságaért. (A Magyar Athletikai Szövetség megbízásából.) Elsőnek aranyérem és „Magyarország bajnoka 100 yardra 1897-ben“ cím egy évig terjedő időre. Védő: Szokoly Alajos, a M. A. C. tagja.

II. Diszkoszvetés. 2¹/₂ méteres oldalakkal bíró négyzetből. Elsőnek ezüstérem és tiszteletdíj.

III. 2000 méteres kerékpárverseny. Handicap. Elsőnek ezüstérem.

IV. Rudugrás. Elsőnek ezüstérem és tiszteletdíj.

V. Andrassy-díj. 1¹/₄ angol mértföldes síkfutás. Idő 55 mp. Elsőnek a Club aranyérme; ha azonban a távolságot 55 mperc alatt nem teszi meg úgy a Club ezüstérmét nyeri; a második bronzérmét, ha legalább ötven futnak ezüst érmet, a harmadik bronzérmét nyer. Az érme kiadásához kötött idő 65 mp. Ezenfelül nincs díjazás. Csak oly egyletek tagjai vehetnek részt, melyek már legalább 3 éve megalakultak és azóta folytonosan működnek. Védi a Magyar Athletikai Club.

VI. Egy angol mértföldes síkfutás. Handicap. Elsőnek ezüstérem.

VII. Tavolugrás. Elsőnek ezüstérem és tiszteletdíj.

VIII. Súlydobás Magyarország bajnokságaért. (A Magyar Athletikai Szövetség megbízásából.) Elsőnek aranyérem és „Magyarország súlydobó bajnoka 1897-ben“ cím egy évig terjedő időre.

IX. Fél angol mértföldes síkfutás. (804¹/₂ m.) Elsőnek ezüstérem és tiszteletdíj.

X. 5000 méteres kerékpárverseny. Elsőnek ezüst érem és tiszteletdíj.

XI. 220 yardos síkfutás. (201.2 m.) Handicap. Elsőnek ezüstérem.

XII. 3 angol mértföldes síkfutás. (4827 m.) Elsőnek ezüstérem és tiszteletdíj.

A „Magyar Athletikai Club“ alakuló választmányi ülésén megújította tisztikarát. Titkár lett: Stankovits Szilárd, pénztáros: Gábor Endre, ellenőr Peyerle Károly, jegyző: Zachár István, ügyész: Dr. Dáni Vimos bajnok, orvosok: Dr. Balogh Dezső, Dr. Boross Ernő, Dr. Lisznyay D. Tihámér, Dr. Varró Indár, mérnökök: Szabó Nandor, Takács Győző, Weimess Marian építész, a Casinó ügyek vezetője: Krepelka O. Béla, atletikai felügyelő: Stankovits Szilárd, vivó felügyelő: Tasnady Endre, torna felügyelő: Dr. Andor Endre, csónakda felügyelő: Asbóth Jenő bajnok, a kerékpáros osztály igazgatója; Lázár Pál.

A III. ker. Torna- és Vivó-egylet uszóversenye érdekes lefolyású volt m. hó 24-én a lukácsfürdői kis uszodában. Az egyes versenyek eredménye ez volt:

I. Megnyitó verseny 220 méter. 1. Fodor Géza III. T. és V. E. 3 p. 12²/₆ mp. 2. Gräfl Károly M. U. E. 3 p. 14⁴/₆ mp. 3. Hirschfeld Max Boroszló. 4. Hochstein Rezső a versenyt feladta.

II. Junior verseny 66 méter. 1. Fliegl Kálmán III. T. és V. E. 49²/₆ mp. 2. Biró Mihály M. T. K. 50²/₆ mp. 3. Matyók Aladár O. T. E. azután Stauber D., Friedmann J., Sasse B.

III. Háton uszás 66 méter. Holtverseny Kugler Sándor III. T. és V. E. 55¹/₃ mp. Sugár Elemér M. U. E. 55¹/₂ mp. Fodor és Fliegl feladták a versenyt.

IV. Nyeretlenség verseny 44 méter. 1. Weisz Géza 33 mp. M. U. E. 2. Eberling Béla III. T. és V. E. 3. Sasse Béla O. B. T. 4. Matyók Aladár O. B. T. azután Friedmann J., Stauber D., Matyók K.

V. Senior verseny 132 méter. 1. Hochstein Rezső III. T. és V. E. 1 p. 45 mp. 2. Fodor III. T. és V. E. 1 p. 49¹/₆ mp. 3. Hirschfeld Max Boroszló.

VI. Plunging 1. Hochstein Károly III. T. és V. E. 13. m. 22 cm. 2. Hirschfeld Max Boroszló 10 m. 70c m.

VII. Handicap 44 mp. 1. Fliegl Kálmán III. T. és V. E. 27 m. hátrány 3. Kugler Sándor III. T. és V. E. 42 mp. hátrány 3. Fliegl Pál III. T. és V. E. 46 mp. hátrány 4. Hirschfeld Max Boroszló Hochstein R. 60. Fodor G. 56. Stauber R. 5 mp. hátrány.

A „Hungaria“ bécsi sportegylet atletikai versenyén résztvevő magyarok elég sikeresen működtek, a mennyiben Malcsiner a mértföldes futást nyerte, a vasmegyeiek pedig a rövidebb távú futásokban és az ugrásban tünettek ki. A rendezésben előfordult némely hibán kívül, melyeket a kezdet nehézségeinek kell tulajdonítani, a versenyt sikerültnek mondhatjuk. Sok sikert kívánunk még a fiatal agilis egyletnek. Eredmények:

Megnyitó futás (100 yard). Előfutamok győztesei: H. Benz (Bécs), Fr. Sittinger (Bécs). Döntő futam 1. Hugo Benz 10¹/₆, 2. A. Singer 10⁴/₆. A. Benz könnyen nyer. Az idő hihetetlen jó.

Mértföldes futás (1600 m.). 1. Malcsiner Gyula M. T. K. 5' 2⁴/₆“, 2. Manni Freidl (Prága) 5' 13²/₆“. Malcsiner elejétől kezdve vezet és könnyen nyer szép végspurt után 30 méterrel.

Diszkoszvetés. 1. G. Bekes (Bécs) 21'6. 2. Havassy J. Vasmegyei Sp. E. 21'2. A diszkosz nem diszkosz és a bécsiek nem értenek a diszkoszdobáshoz. A négyszög nincs megjelölve. Verseny közben tanulják a dobásokat. Havassy, ki egyedül tud dobni, jó második.

Staféta-futás (400 m.). 1. Sportfreunde 52", 2. Vasmegyei Sportegylet. A Hungária csak kéted embert tud kiállítani és azért két magyar is fut, diszkvalifikálták őket.

Footballrugás. 1. A. Grohmann Tr. C. 36'8, 2. St. Sindaler 35 m.

Távolugrás (földről rohammal.) 1. A. Weinhappel 5'55, 2. M. Winter 4'65.

Kitartó futás (7500 m.) 1. F. Engländer 30' 2²/₅", 2. R. Ballik 1/2 körrel, 3. Albala 1 körrel.

Magasugrás. A. Weinhappel 1'45. 2. Havassy J. 1'45. Szavazás az ugrások érvényessége felett. Először érintéssel azután anélkül ugranak. Handicap. 1. A. Weinhappel (5 m.) 39²/₅, 2. Manni Friedl (5 m.).

Vigasz-verseny (300 m.). 1. Havassy M., 2. Klinger. Havassy szép végsputt után biztosan győz két méterrel. Protest visszautasítva. S. V.

Magyar uszók diadala Abbáziában. Az „I. Wiener Amateur Schwimm-Klub“ az abbáziai fürdőigazgatóság megkeresésére nemzetközi uszóversenyt rendezett Abbáziában, melyben magyar részről Sugár Elemér, Lindner Ernő, Biegelbauer Árpád, a Magyar Uszó-Egyesület tagjai vettek részt. A magyar uszók e versenyeken váratlan eredményt mutattak föl, a mennyiben hat versenyben vettek részt, s ezek közül ötöt megnyertek. Egyikben pedig a második helyet vívták ki maguknak. Ugyanekkor Sugár Elemér, ki egy maga három versenyt nyert meg, három világrekordot is állított föl. Ezek a következők: 1. hátuszásban 100 m. 1' 23³/₅". (A régi világrekord 1' 26") 2. melluszásban 200 m. 3' 5⁴/₅" (a régi világrekord 3' 18²/₅"). A versenyeket Lajos Viktor kir. herczeg védnöksége alatt tartották, az abbáziai fürdőközönség elítje, különösen szépszámu hölgyközönség nézte végig, lelkesen meg-megéljenezve derék uszóinkat. A versenyek lefolyása a következő volt:

I. **Tányérkeresés** (buvárkodás). Első a ki a vízbe dobott tányérok közül a legtöbbet fölhozza. 1. Biegelbauer Árpád (M. U. E.) 43 drb. tányért hozott föl. 2. Ch. Max (I. W. A. S.-C.) 25 tányért.

II. **Melluszás.** 200 m. 1. Sugár Elemér (M. U. E.) 3' 5⁴/₅" (világrekord) 2. Alexander Levin (I. W. A. S.-C.).

III. **Uzás ruhában.** 100 m. 1. Biegelbauer Árpád (M. U. E.) 2. Félix Dangel (I. W. A. S.-C.).

IV. **Ausztria bajnoksága hosszú távra.** 1609 m. 1. E. F. Geo (Wolff) 25' 8³/₅" 2. Lindner Ernő (M. U. E.)

V. **Hátonuszás.** 100 m. 1. Sugár Elemér (M. U. E.) 1' 22³/₅" (világrekord). 2. S. A. Levin (I. W. A. S.-C.).

VI. **Akadályuszás.** 200 m., különféle gát, kötél, czölöp és hordóakadályokkal, szabály szerint felállítva. 1. Sugár Elemér (M. U. E.) 3' 3" (világrekord).

Ős-Budavára

a székesfőváros legnagyobb és legelőkelőbb mulatóhelye
Jdénytartam május 1-től szeptember 30-ig.

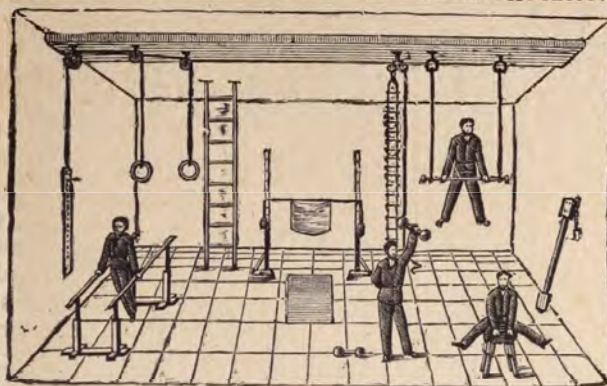
Idényjegyek 10 frt
Családtagok, katonatisztek, hivatalnokok és nagyobb clubok részére. 8 frt

Három nagy nyílt színpad. Naponta nagy symphonikus és népies hangversenyek. Magyar és nemzetközi karénekesek, magánénekesek, tánczosok és elsőrendű művészek. Nagyszerű ünnepélyek. Esős időben ingyen előadások a színházakban, valamint a vendéglők és kávéházak termeiben.

Jegykiadás naponta az igazgatósági épületben,
Ős-Budavárában.

Az 1896. évi ezredéves kiállításon haladást elismerő oklevéllel kitüntetett

Gráner Pal első budapesti tornaszerkészítő.

Elvállal minden e szakba vágó munkát, egyleti helyiségek, iskolai tornatermek teljes felszerelését oly olcsó aron és jó minőségben, mely a versenyt bárkivel kiállja. 6-12.

Budapest, VI. ker., Angyalföld. Hunyady-út 77. szám.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T.
BUDAPEST.

Eredeti

Humber, Regent, The Condor,

„TURUL“

ULLRICH
BUDA-

VI. Ferencz-József-rakpart

kerékpárokat

ajánl

HENRIK
PEST,

6-7. sz. az új hid közelében.

Nagy zárt kerékpár-iskola.

Hölgyeknek és kívánatra külön tanórák.

Miloszavlyevics és Bandthaler

műszerészek

Budapest, Hársfa-utca 35.

Hunnia kerékpár gyártók.

14-24

Mindennemű

varrógépek, kerékpárok

javitása és

MECHANIKAI MUNKÁK

elfogadtatnak és a legjutányosabban eszközöztetnek.

Kerékpár

és varrógép javítóintézet

PAVELKA ISTVÁN

VII. ker. Dohány-utca 48. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett jutányosan.

12 évi működésem a Herbster cégénél elég biztosítékol nyujt arra, hogy a belém helyezendő bizalomnak mindenkor megfelelelndek.

A n. é. közönség szives pártfogását kéri.

Kiváló tisztelettel

PAVELKA ISTVÁN,

12-10

MAGYAR RUGGYANTÁRUGYÁR R. T.
BUDAPEST

CONTINENTAL-
PNEUMATIC
a legjobb gyártmány

GUMMIBABA
és
JÁTEK SZEREP
LAPDA

Gyümölcs LAPDÁK
továbbá
mindennemű műszak;

GUMMIGYÉPEK JAVÍTÁSA

MAINT. Sc.

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Majelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 18. sz.
földszint 2. a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egyet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljaújhegyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó Kor.,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Katonásdi az iskolában.

Mikor a testgyakorlati oktatásunkkal elégedetlenek a mozgalmat ép e lapokban megindították, arra nézve megegyeztek mindnyájan, hogy a szertornázás és szabadgyakorlatok korlátlan uralkodását meg kell szüntetni és a szabadtéri gyakorlatokkal főleg a játékokkal kell helyettesíteni, de a katonai gyakorlatokra nézve maguk a reformerek sem voltak egy nézetben.

Voltak olyanok is, kik a fegyverekkel való bánást, lövést, a század gyakorlatokat stb. akarták a francia iskolai zászlóaljok mintájára taníttatni, míg mások épen semmi súlyt sem helyeztek a katonai képzésre.

A reform-idők epés harczát már régen átvette a csendes mitsem tevés, nem-bánomság ideje.

Most volna a legalkalmasabb az akkor felmerült számos életrevaló eszmét meghányingyvetni. De biz (engedjen meg T. Szerkesztő úr!) úgy találom, hogy a hajdan oly élénken harczoló „Herkules“ is talán ellenfelek hiányában megcsendesedett tisztogató munkájában. — Pedig mint vidéki ember is tapasztaltam, főleg tornaversenyeken, hogy van még elég javítani, újítani való dolog a testi nevelés terén — Ilyen volna épen a katonai gyakorlatoknak miként és mily mértékben való tanítása.

Nézetem szerint itt is a középben van az igaz út. A katonai rendgyakorlatoknak tanítása bir annyi értékkel, hogy a ráfordított időt meg-

hálálja. A legtöbb súlyt, az igaz, nem testedző voltáért fektetnék e gyakorlatokra, hanem azért, mert fegyvelmezésre, kitűnő járásra, szép testtartásra, gyors engedelmességre szoktatnak. — De tul sem akarom becsülni az execirozást. Nem tartom helyesnek, hogy mint több iskolában láttam, a fiuk a botokkal a lövéshez állást, készülést, tisztelgést stb. tanulják. Sőt a századalakitásokat is csak kivételes alkalmakkor, nagyobb kirándulásoknál kellene gyakorolni. Jól meg kell gondolni ugyanis, hogy a heti két tornaórából minden perc drága a nem edző gyakorlatokra. (Közbe legyen mondva, mint más tárgyat is tanító és nem épen sietve járó tanár a tornaórákból nem tudok elcsipni egy percet sem, mert ennek hiányát fájdalommal érzik a fiuk, magam meg igyekezettel sem pótolhatom a mulasztott időt.)

A katonai rendgyakorlatok tanításának úgy az alsó, mint a felső osztályokban igen megvan a maga értéke; az alsókban fegyvelmez, a felsőkben részben előkészít a katonaságra. Több volt tanítványom hálásan elismerte, hogy mily könnyen ment nála önkéntes évében az execirozás. Az igaz; hogy ezeket még a német vezényszóra is betanítottam, mit azonban ma már nem teszek. — A fő jelentősége ugyanis az iskolában e gyakorlatoknak a testképzés és nem a katonáskodás. — De azt sem kell elfeledni, hogy a fiuk mindig szeretnek katonáskodni és e gyakorlatokban mindenkor katonásabban viselik magukat. Nagyon jó dolog, ha a szaka-

szokban a tizedesek, szakaszvezetők kineveztetnek és felruháztatnak kellő hatáskörrel. Az olyan fegyelmezéstől mi még nagyon messze vagyunk, mint milyen az angol ifjúsági játéktársaságoké, de épen e gyakorlatoknál kell a tanulókat hozzászoktatni, hogy maguk tartásuk fenn a rendet. Az olyan iskolában a legkedvesebb a tornatanítás, hol a jobb tanulók tanáruk iránti szeretetből maguk fegyelmezik a rakoncátlanokat.

A katonai gyakorlatok igazában csak szabadterén gyakorolhatók; de hány iskolának áll rendelkezésére még a vidéken is kellő nagyságú és közelfekvő gyakorlótér. Mert a város végére nem mehetünk ki a fiukkal; nem engedi ezt meg a sok tanulni való és a tornaórák beosztása. A Bpesti Szemle utolsó számában egy angol gyakorlati iskoláról olvasom, hogy míg a szellemi munkára naponként 5 óra van szentelve, addig a testgyakorlatokra és kézimunkára négy és fél óra esik. Itt lehet beszélni testi nevelésről! — De nekünk a heti két órán kell a fiukat ügyesítenünk, erősítenünk, fegyelmeznünk. Valóban (bocsássanak meg a szerkesztő urak) hiábavaló volt a reform munkások minden fáradozása, ha még 14 év multán sincs reményünk legalább a harmadik tornaórára. — E harmadik rendes tornaórára nálunk a testi nevelés reformja érdekében azért van inkább szükség mint bármely művelt országban, mert nálunk a családok mindent és a testi nevelés dolgát is az iskolától várják egészen. — Hisz nálunk nincs se torna, se játék tradíció, mint a németnél és angolnál; nálunk a szülők mit sem értenek (általában) a testgyakorlatokhoz, hanem ha velocipédezni tudnak, ekkor aztán még a csecsemőket is felültetnék velocipédre.

A katonai gyakorlatok nézetem szerint tanítandók, de csak oly mértékben, hogy a heti két tornaórából sok időt ne vegyenek el. De tanításuk sikeréhez okvetlen szükséges volna a szabad tér és a szabad idő. Valódi haladásról a testi nevelés terén addig én nem merek remélni semmit, míg e kettőnek megnyerését ki nem vívtuk. Tehetünk, teszünk is sokat a régi keretekben mozogva az újabb eszmék érdekében, de sikeres, országos jó eredményekhez mindaddig nem juthatunk, míg a testi nevelés jelentőségét egyenlőnek nem ismerjük a szellemiével és míg egyenlő áldozatokat nem hozunk ezért is.

v. á.

A testgyakorlatokról.*)

Előadásom tárgyául a testgyakorlást választottam s igyekeztem oda irányulni, hogy azon előnyöket, melyeket tapasztalat szerint a testgyakorlat nyújt, feltárjam.

Az élet tanítónőjét hívom segítségül, midőn vázát adandom a testgyakorlás történetének, hogy eme mestertől tanulva, némi érdeklődést keltsek előadásom tulajdonképeni tárgya iránt.

Nézzük tehát az ó-kor művelt népeinél mennyire volt elterjedve a tornászat?

Érdekes jelenség tűnik szemünkbe, ha az ó-kori népek testgyakorlása után kutatunk.

Eredetileg a tornászatot csak mint az ifjakkal a hadviselésére feltétlenül szükséges előkészítést alkalmazták. Később egyes népek, pl. egyiptomiak, assyrok, babyloniaiak vallási processusaikba vitték be. A reánk maradt nagyszabású templom- és sirboltmaradványok festményei és szoborművei mutatják, hogy isteni tiszteltükben a védszellemeiknek bemutatott tornajátékoknak jutott a főszerep.

A testgyakorlatok tulajdonképeni bölcsője Görögország volt. A művelt görögök, mint kultúra többi ágai-
ban, úgy ezen művészetben is magasan felette állottak a kevesebb műveltséggel bíró minden azon korbéli nemzeteknél.

Kevesebb figyelemre méltatva tehát ezen összehasonlíthatatlanul csekélyebb kulturával bíró népeket, foglalkozunk kissé behatóbban a görög népnek e téren is kifejtett művelődésével.

Hogy mily messze vihető vissza a testgyakorlás a görög nemzet történetében, az bizonytalan, de igenis fentmaradt reánk annyi, hogy Aristoteles bölcsészete a mint megállapította azon eddig nem ismert viszonyt, mely az emberi test és a lélek között van, s a mely tanította, hogy a test nevelése a vele járó előnyöket megosztja a vele szoros összefüggésben álló lélekkel, vagyis az értelemmel, e fogékony nemzet előbb is tapasztalva már ifjain a tornászat sokoldalú hasznát, a szülők gyermekeik, a tanítók növendékeik, a vezér katonái nevelését a testgyakorlatok rendszeres üzésével toldotta meg.

Nem elégedtek meg később ezen nevelési rendszerrel sem államhatalom vette kezébe a nevelés vezetését s itt következik azon intézmény, melyet oly célzattal hozott be Athén kormánya, hogy minden ifjúból megannyi akrobatát neveljen, kik ne csak a népgyűléseken való szájaskodáshoz értsenek, hanem ha kell, izmos karokkal helyesen tudják ellenségeikre vetni kopjájukat.

Lássuk röviden azt a módot, melylyel a görögök ifjaik testét megmentették az elsatnyulástól, annak üde szépséget, szilárd, biztos és kellemteljes mozgását elősegítették.

Majd minden városban remek oszlopfolyosókkal, platánsorokkal környezett, társalgó szobákkal ellátott díszes épületeket, úgynevezett „gymnasiumokat“ állították. Minden ilyen intézetnek élén állott a „gymnasiarchos“, ki az egész kiképzést felügyelte s mellé a szertornázás vezetésére be volt osztva a „gymnasta“, míg a szabadgyakorlatokat, rendgyakorlatokat a „paedotriba“, vezette.

Az így nevelt ifjú azután, ha azon kort elérte, mint kész bajvivó egy-egy olympiai játékon felülhette vaspánczélfját, sisakját, paizsát s aczélos izmaival, melyeket a gymnastica adott, könnyen dobta kopjáját s feszítette

*) Lud. Akad. Közl.-ből.

ki ijját, melyet, ha látna valamely muzeumban a mai vatta-izmokkal bíró aristokrata ifju, mint savanyú szőlőt hagyna ott.

A gymnasiumi nevelést a görögök után meghonosították a rómaiak is, és szégyenlette volna a patricius ifju, ha a plebejus suhancz ügyesebben vetette volna a korongot, vagy nyilat biztosabban használta volna, mint ő s igen gyakran kellett a senátorok előtt tettel bebizonyítani, hogy ő csakugyan érdemes az ősi patricius névre.

A rómaiaknál a népből igen sokan hivatásszerűen képezték ki testüket, hogy mint gladiatorok nyerjék el a borostyánt, sőt míg ezen játékok kenyérkeresetté nem váltak, addig híres patricius családok sarjait is látunk gladiatorokkal megküzdeni a kolonáért.

A görögök és rómaiak összhangzatos nevelését nemcsak a fénykorukban vívott dicső harcok tanusítják, de világosan mutatják azon szobrok is, melyek tőlük reánk maradtak s melyeknek szemléléséből meggyőződhetünk, hogy mily arányosan, mily szépen fejlett testet nyertek ezen szobrok mintái.

Ezen népek tornászata együtt hanyatlott a nemzettel, részben azért, mert a fényűzés növekedésével az elpuhulás állott be, részben azért, mert a kenyérkeresetből űző athléták azt lealacsonyították.

Áttérve a középkorba, látjuk, hogy a nagy népvándorlási mozgalmak, épp úgy a kereszténység terjedése, mennyire fogva tartotta az elméket, s hogyan hanyatlott alá a testgyakorlatok kultiválása is. És csak ezen kor közepén elevenítette fel az ismét a kalandor lovagiasság szelleme, nélkülözhetlenné téve az ifjakra nézve a viadal mesterségét. A lovagrendi ifjúságnak terjedelmes testgyakorlati iskolát kellett elsajátítani a lovagi fegyverek viselésére. A mennyiben pedig ez nem rendszeres iskolázáson alapult, s főleg a harcban s a nyilvános ünnepélyeken való részvételt célozta; hosszasan nem is foglalkozom velük, hanem áttérek azon korra, melyben a szellem felszabadulva a tespedés és vallási rajongás fagyos zárja alól, szabadabban repülhetett a helyes irányban, s melyben a nevelésben ismét ott találjuk a rendszeres testgyakorlást. Ezen rendszernek a mély gondolkozású filozófus, de egyszersmind pedagógus Luther volt úttörője.

Az ő szabadszellemű tanai alapján épültek azután a XVI. és XVII. században a nagyszerű francia és angol tanintézetek, melyekben, mint egy híres angol orvos munkájának egyik fordításában olvassuk, fő elv volt: „Mens sana in corpore sano,;” mert mint mondják, nem választható el a test és a lélek, hanem a külső kellemnek összhangzásban kell lenni a lelki tulajdonokkal s ne képezzünk testet vagy szellemet, hanem embert.

A XVIII. században Rousseau így inté a francziákat: „Ne neveljünk nyegle udvarlókat, hanem edzett izmú ifju katonának valókat!”

A németeknél a testgyakorlat meglehetősen későn jött divatba, de a milyen későn vették ezt be, éppen úgy a XVIII. századtól kezdve napjainkig is ők tesznek legtöbbet ezen a téren.

1774-ben Dessauban egy philanthrop nevelőintézetben, Basedow Bernát vezetése alatt fejlődött a tornászat művészi színvonalra, Ennek nyomán azután felállítottak egy külön katona nevelőintézetet Schnepfenthalban, melynek célja volt, az ifju katonasarjadékot, az elméleti képzés mellett, főleg testileg edzeni. Később, századunk elején „Gutsmuth“-nak „Turnbuch für Söhne des Vaterlands“ című munkája alapján az összes német katonai intézetekben előkelő helyet foglal el a tornászat

tanítása. A francia forradalmat követő reakció, mely rossz szemmel nézte az ifjúság élénk s játszi mozgását, bezáratta az összes torna-iskolákat s csak a 40-es években ismerték el a testgyakorlásban való nevelés jogsultságát és ettől kezdve tért nyitottak annak minden polgári és katonai iskolában.

Hazánkban csak 1833-ban állítottatott fel az első tornaiskola Clair Ignác vezetése alatt. Ettől fogva is csak néhány tanintézet és kiválóan katonai iskolák karolták fel és csak br. Eötvös József kultuszminisztersége alatt bocsátatott ki a testgyakorlást általánosan kötelezővé tévő rendelet. Iskoláinkban ugyan kötelező tárgy a tornászat, de a szellemi túlerheltség miatt a növendékek kissé közönyösek eme rendkívül fontos tárgy iránt, mit legjobban mutat azon körülmény, hogy aránylag nem sok jó tornász és vívó ifju katona jön a csapathoz.

Ily módon röviden vázolván a testgyakorlás történetét, áttérek tulajdonképeni tárgyamra, mely nem leendő egyéb, mint rámutatni azon előnyökre, melyekkel a rendszeres testgyakorlás úgy testünk külsejére, mint szellemi képességünkre nézve jár.

Ha elismerjük azon régi elvet, miszerint a lélek a testtel, mely neki lakhelyét képezi, oly szoros viszonyban áll, hogy a test épisége nélkül annak lakója, a szellem sem lehet egészséges, úgy beláthatjuk, hogy a test nevelésével az értelmi eredmények bázisát szilárdítjuk. Ha gyorsabb erősebb és biztosabb a mozgásom, ha többféle, mint a rendes munkában görnyedőké, ha rendszer van benne, akkor merem mondani, hogy olyan a gondolkozásom is.

Az ember nem képes erejét összeszedni egyszerre, az csak fokozatos gyakorlás által érhető el. A testi erő nem zárja ki ugyan a félénkséget, de az erőtlen mindig gyáva. Az ügyesség mindig megkészszerzi az erőt. A mitől féltém, azzal egyszer meg kellett küzdenem, akkor vettem észre, hogy hiszen bírok vele; míg viszont van dolog, melyről azt hittem, hogy rég ura vagyok s csak később látom, hogy még gyenge vagyok hozzá. Gyakorlott erővel sok munkát lehet végezni, ez a test célja s ki a munkát győzi, annak kedve van hozzá s ez szüli a megelégedést, mely alapja az önbizalomnak, melynek eredménye az önérzet, s nem tapasztaljuk-e, hogy e kettő sok szépre, nemesre s nagyra ösztönöz.

A férfi külséjéről sokszor ítélnékünk annak belső értékére.

Mindennap tapasztaljuk, mily különbség van éppen nálunk katonáknál az egészséges, edzett testalkatú s a vézna, beteges között.

Míg amaz, ha alárendelt, szeret engedelmeskedni, tud dolgozni s örül, ha nehéz feladatát emberül megoldá, míg emez ily viszonyban csüggeteg és békétlen sorsával. Amott látjuk a szigorú s férfias följobbvalót, ki egy tekintetével érvényt képes parancsainak szerezni, imitt a szigorunak hitt hosszú parancs is kevéssel több a pusztába kiáltott szónál.

Nem áldás-e a testi ügyesség s a mozgékony izom?!

Nem akarunk akrobaták lenni, de vattával se pótoljuk, a mit kevés akarattal megszerezhetünk. A görögök mindig meztelen felsőtesttel tornáztak, hogy olyan izmokat szerezzenek, melyeket ne szégyeljenek. El is földné szemét az ókori görög, ha látná az utcák mai népét, azt a sok kényelemben elpuhult egyenetlen alakot, de — fájdalom — igen sok ifju, deli katona bélelt zubbonyát is.

Irigyeljük a kemény öklöt, kérges tenyeret s a ha-

talmas kézzszorítást. Örül az ifju, ha valami szép testgyakorlatot hatalmába ejt. De hisz már a testi megjelenésnek szépsége azon elképzelésen és következtetésen alapul, hogy az ép szervek funkciója egészséges és az akarat keresztülvitele könnyed és biztos.

Tudjuk ugyebár, hogy milyen — mondhatnám — csoda ereje van valamely dolog társas gyakorlásának, mily kellemes valamit úgy csinálni, hogy egymástól tanulhassunk; s ki valamit jobban tud, az közli társaival. Igen kedves az a társaság, hol kiszabadulva a rang, kor és feszesség légköréből, néhány perczet szentelünk a játszi gyermekességnek; néhány ugrás, néha egy kis birkózás, vivás, kedélyünket nemcsak felrissziti, hanem sokat használ egészségünknek is. Természetes, komoly eredményekre itt csak a játékszerű kezdet vezethet s mondhatom, illetéktelen azoknak bírálata, kik a komoly munkával foglalkozó férfiaknál a játékot mérő haszontalanságnak s időfecsérlésnek deklarálják. Szerencsés az az ember, ki ha akad, egy-egy órára újra gyermek tud lenni.

Ha tehát az eddigiekből átlátjuk a testgyakorlás fontosságát, ki tagadhatná közülünk, hogy ennek kétszeres fontosság van épen nálunk, kiknél sokkal inkább szükségés az ép test és benne az ép lélek, mint bármely más hivatással bíró osztálynak a társadalomban.

A modern katonai tudományok a nehéz s fárasztó gyakorlatok mellett igen-igen igénybe veszik, különösen nekünk tiszteknek, szellemi tevékenységünket is s bár ma már sokkal inkább az elme dolgozik, mégis bizonyos tekintetben lényeges a hadviselés rugói között azon testi képzettség, mely mint fentebb említém, kizárja a félnkséget, erőt kölcsönöz bátran szembenézni a halállal.

De ha a véderőnek, eme hatalmas testnek, egy másik éppen nem lényegtelen alkatrészét: az altiszteket nézzük, nem volna-e kívánatos, hogy ezek is épp úgy, mint tisztjeik, testileg legalább oly ügyesek lennének, mint elméletileg ki vannak képezve. Hisz éppen ők képezik azon keretet, melybe a nyers anyag van beleillesztve, a mely a keret viselkedése szerint hat a komoly körülmények között.

Ha a tiszték és altisztek mentek a katona névvel soha össze nem egyeztethető félnkségtől, úgy ment lesz attól a közharcosok legiója is.

Ez alapon ajánlom a folytonos testgyakorlás előnyeit.

Hisz, van eszköz, mely által a czélt el lehet érni úgy a tiszték, mint a legénységnél.

A fiatal tiszt, ha kedvvel akar tornászni, úgy holmi egyszerű szobaszerekkel ellátja magát s erős akarat kell csak hozzá, hogy ebből vagy amabból a gyakorlatból naponként ennyit vagy annyit végrehajt s később mintegy természetévé válik s nem érzi jól magát, míg erejét addig nem fokozta, hogy nagy súlyt képes felemelni, kardját igen sokszor képes megsuhogtatni s így lassanként megnyeri a kedvet s nem fogja restelni, hogy tanítványainak, t. i. a legénységnek, egy-egy erős gyakorlatot mutasson a tornaszeren, a puskával; s e téren tekintélylyé válva azok előtt, az értelmesebbek kedvet kapnak és mind vágyni fog olyan izmos karok után, mint a tisztjüké.

Igen óhajtandónak tartanám a csapattesteknél a tornaszereknek oly módon való felállítását, hogy a téli szobafoglalkozások tartama alatt is a testgyakorlat kultiválható legyen.

Ha az előadottak által csak némi s igen csekély mértékben megnyertem volna tisztársaim nemes hajla-

mát tárgyam iránt, úgy még reánk nézve annak előnyeit ajánlják a következők:

A testgyakorlást űző s magát e téren eléggé ki-képzett ifju katonában van valami irigylendő, nemcsak testének csinos és izmos idomai, nemcsak az ügyes feltalálás, de különösen az a férfias, bátor fellépés, mely őt jellemzi. A nehéz dolgokra való bátor vállalkozás s a nehézségek könnyed legyőzése, midőn komoly dolgokról van szó, de különösen azon pajzán jó kedv, mely őt a játék és testgyakorlás porondján jellemzi. Ő ha szavát adja valamire, ha ígéretet mond, áldozatok árán is helyt áll; a tisztesség és becsület főjellemtvonásai: öltözetében egyszerű; viseletében lovagias, de nem udvaronc.

S ki tagadhatná, hogy a határozott fellépés, a nyugodt magaviselet, a vállalkozások bátor végrehajtása, az önértzet, a komolyság, a tisztesség, a becsület s a lovagiasság mind oly tulajdonságok, melyek a tisztől föltétlenül megkívántatnak.

Sáfrány Géza
hadnagy.

Intézeti tornaverseny.

A szegedi áll. reáliskola tornaversenyét Bérczy Ede vezetése mellett a következő rendben tartotta meg a mult iskolai év végén.

a) Indulás d. u. 3 órakor az intézetből kettős rendekben, zászló alatt dob- és kürtszóval az igazgató s a tanári kar kíséretében. Átvonulás Új-Szegedre.

b) Felvonulás. Új-Szegeden (a fák környezete gyepek területen) a Goll-féle tornászinduló éneklésével a 25 m. sugarú körbe irt szimmetrikus csillagidomon. Sornyitás.

c) Szabadgyakorlatok: (Az V., VI. és VII. oszt. súlyzókkal végezte).

1. I—VII. oszt. a) Kezeket a mellhez! — Bal terpesztett állás páros karlökés oldalt; szögállás, kezeket a mellhez; törzshajlítás előre lökással lefelé; szögállás, kezeket a mellre (1—4). b) Az a) gyakorlatot a b és d sorok a 3-ik ütemnél kezdik. — c) Jobb terpesztett állás páros karlendítéssel oldalt középtartásba; alapállás; guggolás páros karlendítéssel oldalt d) A c) gyakorlatot az a és c sorok a 3-ik ütemnél kezdik.

2. III—VII. oszt. a) Kezeket a mellhez! — Bal terpesztett állás karlökés oldalt; törzshajlítás előre karlendítéssel lefelé; —; — (1—4). — b) Az a) gyakorlatot a b és d sorok a 3-ik ütemre kezdik. — c) Jobb terpesztett állás páros karlendítéssel oldalt; jobb lábbal szögállás, guggolás páros karlendítéssel előre; —; — (1—4). — d) A c) gyakorlatot az a és c sorok a 3-ik ütemre kezdik.

3. V—VII. oszt. a) Bal lépő-állás előre páros karlendítéssel előre középtartásig; bal védő állás, jobb (al) kar emelés a fej elé, balkart a hátra hajlítani; — — (1—4). — b) Jobb lépő-állás rézsutos irányban, jobbkar hajlítással a bal vállra, balkart a hátra; jobb támadó állás, jobb karral ütés rézsutos irányban, balkart a zomb mellé lendíteni; —; — (1—4). — c) Az a(b) és c(d) sorok fél-bal állásból a b), a b(a) és d(c) sorok rendes állásból az a) gyakorlatot végezték.

d) Játzás minden osztály minden tanulójával.

I. oszt. Fehér-fekete, körfutó, hívogató, kotló és kánya.
II. „ Kanászos, menekülő, labdakergető, páros kifutó.
III. „ Rejtő, róta akadályos, tolvajfűző.
IV. „ Várjátók, üsd a harmadikat, bennforgó.
V. és VI. osztály: Határvédő. VII. osztály: Füleslabda.

e) Versenyek. (Bartos tanár úr volt szives a bírálásnál segédkezni).

1. Magas ugrás. Győztesek:

az I. oszt. Neurohr János (127),* Milánovits Dömötör (122),
a II. „ Horváth Ferencz (137), Köszler Henrik (132).
a III. „ Gruits György (137), Müller Sebestyén (132),
a IV. „ Beer József (137), Németh Dezső (130).

2. Távolugrás. Győztesek:

az I. oszt. Damith András (390), Schütz Lajos (385),
a II. „ Reisz Márton (500), Szántó József (420),
a III. „ Kolárovs József (490) id. Neurohr József (480),
a IV. „ Scheidt Péter (520), Grósz Sándor (460).

3. Rúdugrás. Győztesek:

az V. oszt. Grósz Márton (264), Maczelka Gábor (232),
a VI. „ Birkenheuer Béla (264), Kovács Konrád (248),
a VII. „ Privitzer György (264), Mészáros Gyula (260).

4. Súlydobás távolra a 8·2 kg.-os vasgolyóval. (Jobb és bal kézzel.)

az V. oszt. Maczelka Gábor (1310),
a VI. „ Bartholé György (1335),
a VII. „ Priváry István (1370) Privitzer György (1310).

5. Versenyfutás.

Az I. oszt. (100 m.) elsőnek Schütz Lajos másodiknak Wosching Mátyás érkezett,
a II. „ (100 m.) elsőnek Reisz Márton, másodiknak Köszler Henrik érkezett,
a III. „ (150 m.) elsőnek id. Neurohr József, másodiknak Müller Sebestyén érkezett,
a IV. „ (150 m.) elsőnek Scheidt Péter másodiknak Ruga Romulusz érkezett,
az V. „ (200 m.) elsőnek Grósz Márton, másodiknak Mészáros Zoltán érkezett,
a VI. „ (200 m.) elsőnek Birkenheuer Béla, másodiknak Bartholé György érkezett,
a VII. „ (200 m.) elsőnek Privitzer György, másodiknak Priváry István érkezett.

f) Visszaállítás oszlopokba. A himnusz éneklése.

g) Visszavonulás az intézetig ott oszlás.

Dicséretet érdemelnek Palesco Jenő (VI.), Hasenblasz Róbert (III.) és Köszler Henrik (II.) dobosok és Mihály Lajos, kürtös, kik a fel- és kivonulásoknál közreműködtek.

A „Magyar Uszó-Egylet“ nemzetközi uszóversenye.

(1897. aug. 15.) Első nap.

Augusztus 11-én délután 3 órakor rendezte a M. U. E. Konstantinápoly mellett a holt Duna-ágban nemzetközi uszóversenyét.

A verseny sport szempontból kitűnően sikerült. A verseny fő számát a „Magyar Athletikai Szövetség“ megbízásából rendezett 100 yardos és 1609 m. országos bajnokságok képezték.

Mindkét versenyben nagy mezőny indult.

A rövid bajnokságot és ezzel már a 6-ik bajnokságot ismét Gräfl Ödön vitte el, a remek formában levő Braunberger Hugó ellen.

A hosszútávú bajnokságban a magyarokkal szemben a bécsi versenyző Wahle Ottó, Europa bajnoka indult, biztoz győzelemre számítva.

Wahle, ki e versenyt egészen biztosra vette, váratlan ellenfélre talált az alig 16 éves Halmay Zoltánban, aki elejétől végig nem csak hogy vele tartott, hanem

erős küzdelembe bocsátkozott vele. A verseny reális ki-
menetelét Wahle inkorrekt uszása akadályozta.

Ily körülmények között a versenyt 3¹/₂ méter előnnyel meg is nyerte Halmay ellen, azonban Halmay óvására a juri Wahlet saját beismerésére és a M. U. E. versenyszabályainak 5-ik pontja értelmében kénytelen volt disqualifikálni.

Az 1609 m. versenyben Halmay által előirt idő új országos record.

Új recordot teremtett még Sugár a hátuszásban is 1 p. 21¹/₆ mpercz idejével.

A nap harmadik főszáma a 440 yardos milleniumi bajnokság volt, melyben Lindner Ernő aratott szép győzelmet, miután a bécsi Wahle az 1609 m. versenyben teljesen ki lévén pumpolva, nem mert kiállani.

A fiatal bajnok Halmay az 1609 m. verseny után még a 800 yardos junior-versenyt nyerte meg nagy fölénnyel a szépen uszó Fliegl Pál ellen.

Közönség e nevezetes sporteseményt nem élvezhette, a mennyiben a rendőrség eltiltotta úgy a töltésről, mint a hidról.

A verseny részletes lefolyása egyébként a következő volt:

I. *Juniorok gyorsúsása.* 100 yard. 1. Fodor Géza III. T. és V. E. 1' 17³/₅"; 2. Biró Mihály M. T. K.; 3. Fliegl Kálmán III. T. és V. E.

Mindvégig vezetve könnyen első.

Azonkívül indultak Ábray Jenő, Braunberger Arthur, Csap Zoltán, Herendy Gyula, Görlich Ferencz, Láng László, Nádor Soma, Pédery Gyula, Ruttkay Béla, Tichy Géza.

II. *Magyarország bajnoksága rövid távon.* 100 yard. Védő: Gräfl Ödön. 1. Gräfl Ödön M. U. E. 1' 12¹/₅"; 2. Braunberger Hugó M. U. E.; 3. Sugár Elemér M. U. E.

Gräfl 30 méteren keresztül nagy előnnyel vezet, itt felnyomul Braunberger Hugó. E kettő között a végspurtban rendkívül érdekes küzdelem fejlődik ki, melyből Gräfl kerül ki győztesként.

Indultak még: Gräfl Károly, Lindner Ernő, Tisza Gusztáv.

III. *Magyarország bajnokságba hosszú távon.* 1609 m. 1. Halmay Zoltán M. U. E. 29' 53³/₅"; 2. Gräfl Károly M. U. E.

Az első 400 métert Halmay vezet. Wahle mindig mindig nyomában van és az 5-ik fordulónál ő veszi át a vezetést, melyet mindvégig megtartva, küzdelem után 4 testhosszal győz. Halmay Wahle ellen kereszteszés miatt óvást jelent be, melynek a versenybíróság helyt adva, Halmaynak itéli oda az első díjat. Indultak még Tisza Gusztáv, Sugár Elemér, Wahle Ottó.

IV. *Összetett verseny.* 100 yard uszás. 1. Gräfl Ödön M. U. E. 1' 12³/₅"; 2. Láng László M. U. E. 1' 26"; 3. Taussig Hugó W. Sch. C. Austria 1' 29¹/₅".

Azonkívül indultak Görlich Ferencz, Kósza Sándor, Nádor Soma, Schik Jakab. Gräfl óriási fölénnyel győz. Az összetett verseny másik két pontját, ugymint a műugrást és a búváruszást holnap tartják meg.

V. *Juniorok versenye.* 800 yard. 1. Halmay Zoltán M. U. E. 14' 2"; 2. Fliegl Pál III. T. és V. E.; 3. Ábray Jenő M. U. E.

Mindvégig vezetve, nagy térelőnnyel nyerve. Indultak még Görlich Ferencz, Nádor Soma, Pédery Gyula, Rózsaffy Andor, Ruttkay Béla, Schik Jakab, Schmidt Otmár.

VI. *Milleniumi emlékversenye.* 440 yard. Védő: O. Wahle. 1. Lindner Ernő M. U. E. 6' 44³/₄"; 2. Gräfl Károly M. U. E.; 3. Sugár Elemér M. U. E.

*) Hosszegység à cm.

Wahle, a védő, nem indult. Lindner 2 hosszal, gyönyörű stilben nyeri versenyét.

Indultak azonkívül: Ábrai Jenő, Alapi Andor, Braunberger Arthur, Tisza Gusztáv.

VII. *Háton uszás 100 yard.* 1. Sugár Elemér 1'21¹/₂"
2. Kósza Sándor.

Könnyen nyerve.

Indultak még: Görlich Ferencz, Gräfl Károly Pé-
dery Gyula, Rózsaffy Andor.

VIII. *Tanulók versenye. 100 yard.* 1. csoport 15 éve-
sek. 1. Rosconi Viktor. 2. Klein Géza. 2. csoport
10—13 évesek. 1 Guttman József.

A dijkiosztás a Dotzauer-féle vendéglőben tartat-
t meg.

A fenti eredmények elég tanubizonyságot szolgál-
tatnak arra, hogy a M. U. E. az uszás sportjában egy-
általában nem hanyatlott, de sőt, mint az összes idei
nemcsak bel-, hanem külföldön elért eredményei mutat-
ják, az idén nagyot haladt.

Második nap. (Aug. 16.)

A magyar uszó-egyesület délben tartotta meg nem-
zetközi uszóversenyének küzdelmi pontját a Császárfürdő férfi uszodájában. A versenyekből Gräfl Ödön került ki győzelmesen, levervén Taussig Hugót, a W. Sch. C. A. tagját. A versenynek, melyet szépszámu közönség nézett végig, eredménye a következő:

Összetett-verseny (vizi küzdelem). Elsőnek nagy ezüst-, másodiknak kis ezüst-, harmadiknak bronzérem. A harmas küzdelem a következő pontokból állott:

I. *Gyorsuszás.* Táv, 100 yard. Idő elleni uszás, minden 2 mp. 2 perczen belül 1 pontot számít. 1. Gräfl Ödön M. U. E. idő 1' 12¹/₅" 24 pont. 2. Taussig Hugó W. Sch. C. A. idő 1' 29¹/₅" 15⁵/₁₀ pont. 3. Nádor Soma M. U. E. idő 1' 32¹/₅" 14 pont.

II. *Búváruszás.* Minden 2 méter 10 méteren túl egy pontot számít. 1. Taussig Hugó W. Sch. C. A. uszott 59'2 m. 14'5 pont; 2. Nádor Soma M. U. E. uszott 53'1 métert 22 pont; 3. Gräfl Ödön M. U. E. uszott 50'8 métert 20'5 pont.

III. *Műugrás.* Szabadon választott gyakorlatok. 1. Taussig Soma W. Sch. C. A. 38 ponttal; 2. Gräfl Ödön M. U. E. 3'73 ponttal; 3. Nádor Soma M. U. E. 28'8 ponttal.

Ezeknek alapján a küzdelem végeredménye tehát a következő:

1. Gräfl Ödön M. U. E. 24+20'5+37'3 összesen 81'8 ponttal.

2. Taussig Hugó W. Sch. C. A. 15'5+14'5+38, összesen 78 ponttal.

3. Nádor Soma M. U. E. 14+22+2'88, összesen 64'8 ponttal.

Különfélék.

A „Budapesti Torna-Club“ idei házi versenyének jutott ama dicsőség osztályrészül, hogy a poraiból phönixként újjá-
ébredt millennáris pályát a magyar sport céljainak felavassa. Kellemes, hűvös idő, érdekes finishek, az indulók, de leginkább az érdeklődő néző közönség rendkívül szép száma jellemezte a „B. T. C.“-nak f. hó 8-án lefolyt versenyét. A már teljesen körülkerített pálya a versenyek céljainak teljesen megfelelt; a télen át gondozatlan salakos futó, ugró, stb. pályákról a vad, giz-gaz eltűnt, s helyébe a legszebb, hengerelt angol pálya került, mely a magyar sport leglelkesebb előharcosának

Iszer Károlynak buzgó s önzetlen munkásságát dicsérte. A verseny lefolyása a következő volt:

I. 100 yardos síkfutás. 6 induló közül első Harsády József 10³/₅"", második Guttman Alfréd, harmadik Ramaszeder István.

II. Korlátverseny. 4 induló közül első Kakas Gyula 8 pont, második Szücs Vilmos 6", harmadik Wigman Alfréd 4¹/₂".

III. 200 m. síkfutás. 6 induló közül első Guttman Alfréd 25", második Harsády József, harmadik Ramaszeder István.

IV. Súlydobás. 7¹/₂ kg.-mal távolba. 8 induló közül első Guttman Alfréd 9'35 m., második Gajzágó Tibor 8'96 m., harmadik Jambrits Lajos 8'95 m.

V. Távolugrás. 8 induló közül első Gajzágó Tibor 5'75 m., második Kakas Gyula 5'53 m., harmadik Harsády József 5'47 m.

VI. Diszkoszvetés. 8 induló közül első Bauer Rezső 27'85 m., második Klimkó László 25'60 m., harmadik Jambrits Lajos 25'30 m.

VII. ¹/₄ angol mfd.-es síkfutás. Handicap. 10 induló közül első Guttman Alfréd 5 m. e. 57", második Harsády József 8 m. e., harmadik Pokorny Ödön 15 m. e.

VIII. Magasugrás földről. 5 induló közül első Sajó Béla 1'60 m., második Kakas Gyula 1'55 m., harmadik Gajzágó Tibor 1'45 m.

IX. Magas nyújtó. 4 induló közül első Kakas Gyula 8¹/₂ ponttal, második Szücs Vilmos 7 ponttal, harmadik Urbany Gusztáv 6 ponttal.

X. ¹/₄ angol mfd.-es gátfutás. 9 induló közül első Guttman Alfréd 1' 9¹/₅"", második Harsády József, harmadik Sajó Béla.

XI. Rúdugrás. Kakas Gyula 2'55 m. (walkover).

S. — V.

Budapesti (budai) tornaegylet. Tisztelt tagtársak!
Van szerencsénk értesíteni, hogy a rendszeres tornázás folyó évi szeptember hó 13-án (hétfőn) kezdődik és a tornázási gyakorlatok hétfőn, szerdán és pénteken esti 7 órától 8 ig tartatnak meg. Sziveskedjék ismerősei körében a tornázás ügyének híveket szerezni és barátait figyelmeztetni, hogy az egylet tagjai közé való belépésre most, a rendszeres tornázás megkezdésével van a legalkalmasabb időpont. Együttal megemlítjük és a tornaügy minden barátjának szives figyelmébe ajánljuk, hogy — úgy mint eddig — a folyó torna-évben is rendezünk az ifjuság (növendékek) számára egyletünk torna-csarnokában rendszeres torna-tanfolyamot, felkérvén az ez iránt érdeklődő szülőket stb., hogy az e torna-tanfolyamban résztvenni óhajtó ifjuságot erre avval figyelmeztetni méltóztassék, hogy az erre való beiratás f. é. szeptember hó folyamán közvetlenül az egyleti művezetőnél: Bély Mihály úrnál, naponként d. u. 4—6 óra között lesz eszközözendő. — A részvételi díj havonként 1 forint. 1897. évi október hó 1-étől 1898. évi márczius hó végeig minden kedden, csütörtökön és szombaton este 7 órától 8 ig Bély Mihály egyleti művezető és vívómester úr vezetése alatt vívási tanfolyamot rendezünk, melyben havonként 3 frt díj fizetése mellett, a melyért az egylet saját vívó-szereit bocsátja a tagok rendelkezésére, úgy az alapító, mint a működő és pártoló tagok részt vehetnek. Ha azonban a víváásra jelentkező tagok már október hótól kezdve óhajtanák a vívást megkezdeni, akkor a vívási tanfolyam folyó évi október hó 1-én

ndul meg az esetben, ha erre szeptember hó végeig legalább 15 egyleti tag jelentkezik. A várszínházban, a földszinten, jobbra az első sorban ezen évadra is 8 zárt-széket béreltünk, melyek a tagok, valamint családtagjaik által igénybe vehetők. Együttal van szerencsénk tudatni, hogy e hó folyamán lawn-tennis és kugli-versenyt rendezünk A versenyeket illető részletek az egyleti helyiségben meg tudhatók. Budapest, 1897. szept. hó 11-én.

Dr. Ernyei Pál,
jegyző.

Kollár Lajos,
elnök.

A budapesti kerékpár-egyesület f. évi szeptember hó 19-én (vasárnap) tizenöt éves fennállásának emlékére országos kerékpár-versenyt rendez a „Budapesti torna-és sportegyletek versenypálya-szövetségének” ujonnan épült, illetve átalakított és minden kényelemmel berendezett 500 méteres, a Csömöri- és Stefánia-utak sarkán lévő versenypályáján.

A „Szabadkai Sport-Egyesület” aug. 21-én országos uszó-kerékpár-, lawn-tennis- és atletikai versenyeket rendezett Palics, fürdőhelyen. A versenyeket igen nagyszámu előkelő közönség nézte végig, érdeklél kísérvén az egyes versenyek lefolyását. A versenybírószágban diszelnökök: Schmausz Endre, Szabadka és Baja városok főispánja, Vojnits István, Bács-Bodrog-megye főispánja és Szemző István voltak. Elnökök: Piukovich József, országgyűlési képviselő, a Szabadkai Sport-Egylet elnöke, Györffy Géza, a Z. S.-E. elnöke, Porzsolt Gyula, a M. U. E. elnöke, Vermes Béla, Birkás Gyula, Vermes Lajos, id. Vojnits Sándor és Pertrits Mihály.

I. Országuti kerékpárverseny. Táv 85 km. 1. Szárits (Sz. S. E.) idő 5 óra 12. p. 2. Csuszka János (Z. S. E.) 3. Bukovich Szaniszló (Sz. S. E.), 4. Baimler Jenő (Condor K. E.) 5. Kiss Ernő.

II. 300 méteres ússzóverseny. 1. Lindtner Ernő (M. U. E.) 4 p. 57 mp. 2. Halmay Zoltán (M. U. E.) 3. Speidl Zoltán (M. U. E.).

III. Nyeretlenek uszó-verseny. Táv 100 m. 1. Weisz Géza (M. U. E.) idő 1 p. 57 mp. 2. Halmay Zoltán (M. U. E.), 3. Speidl Zoltán (M. U. E.).

IV. 1000 méteres uszó-verseny. 1. Lindtner Ernő (M. U. E.) idő 14 p. 7 mp., 2. Halmay Zoltán (M. U. E.) 3. Speidl Zoltán (M. U. E.).

V. Lawn-tennis-verseny. 1. Vermes Nándor, 2. Magyar Jenő, 3. Magyar Imre.

VI. Megnyitó kerékpárverseny. Táv. 2000 m. 1. Katzer Ödön (H. M. B. C.), 2. Szárits Jenő (Sz. S. E.), 3. Jelki Nándor (Sz. E.).

VII. 100 méteres futás. 1. Kardos Márk (M. U. E.) idő 12 mp., 2. Speidl Zoltán (M. U. E.), 3. Weisz Géza (M. U. E.), 4. Wlassich Arnold (M. U. E.).

VIII. Súlydobás. 7 $\frac{1}{4}$ kg. vasgolyóval 2—2 dobás úgy a bal, mint a jobbkezszel. 1. Gaal Dániel (H. M. T. és U. E.) dobott 12.20 m., 2. Zsuljevits Jenő (Sz. S. E.), 3. Gajzágó Tibor (B. T. C.).

IX. Kerékpárverseny kezdők részére. 1000 m. 1. Birkás Lajos (Sz. S. E.) 1 perc 25 mp. 2. Kovács János (Sz. S. E.) 3. Wagner Zoltán (Sz. S. E.).

X. Hármass összetett verseny. Áll: diszkoszvetés négyzetből. 100 méter futás és távolugrás. 1. Kardos Márk (M. U. E.) 38 pont, 2. dr. Pórtelky László (M. A. C.), 3. Gajzágó Tibor (B. T. C.), 4. Zsuljevits Antal (Sz. S. E.).

XI. Kerékpárverseny zomboriak részére. Táv. 2000 m. 1. Csuszka János (Z. S. E.) 2. Koch Béla (Z. S. E.).

XII. Akadály futóverseny 400 méter. 2 káro 2 $\frac{1}{2}$ m. széles és 4 gát 80 cm. magas. 1. Speidl Zol-

tán (M. U. E.), idő 1 p. $\frac{3}{5}$ mp. országos rekord. 2. Cseh Ödön (M. U. E.), 3. Ruda Győző (M. U. E.).

XIII. Vivó verseny 6 voltra. 1. Dr. Pórtelky László (M. A. C.), 2. Szatmári Tihámér (S. V. E.). 3. Patzauer Ernő (Sz. S. E.).

XIV. Kerékpárverseny. Táv. 5000 méter. 1. Szárits János (Sz. S. E.) 2. Katzer Ödön (H. M. B. C.). 3. Hoffmann Gyula (H. M. B. C.). 4. Morovecs Gáspár (Condor K. E.).

XV. 200 méteres siktutás. 1. Speidl Zoltán (M. U. E.), idő 23 $\frac{1}{5}$ mp. 2. Kardos Márk (M. U. E.). 3. Wlassich Arnold (M. U. E.) 4. Ujvári Cseh Ödön (M. U. E.).

XVI. Gyaloglás. Táv. 1000 méter, 1. Sztalics György (Sz. S. E.), idő 3 perc 21 mp. 2. Brájkó Ferencz (Sz. S. E.) 3. Lur Rudolf (Sz. S. E.).

XVII. Korlát-verseny. 1. erő és 2. ügyességi gyakorlattal. 1. Kakas Gyula (M. T. K.) 2. Szűts Vilmos (K. T. C.), 2. Zsuljevits Antal (Sz. S. E.) 4. Mosonyi Emil (Sz. T. K.).

XVIII. 800 méteres siktutás. 1. Malcsiner Gyula (M. T. K.) 2. Wlassich Arnold (M. U. E.), 3. Ujvári Cseh Ödön (M. U. E.).

XIX. Nyujtó és magasugrás. A nyujtón egy erő és két szabadon választott ügyességi gyakorlat 1. Kakas Gyula (M. T. K.), 2. Szűts Vilmos (B. T. C.). Gasse Károly (O. T. E.).

XX. Kerékpárverseny. Táv 1000 méter. 1. Appel Ferencz (Condor K. E.) 2. Katzer Ödön (H. M. B. C.), 3. Baimler József (Condor K. E.).

XXI. Rudugrás magasba. 1. Sasse Károly, (O. T. E.) ugrott 2 m. 70 ämt. 2. Kakas Gyula (M. T. K.), 3. Zsuljevits Antal (Sz. G. E.).

XXII. Magyar ötös mérkőzés idősbek részére. (Nevezés hiánya miatt elmaradt.)

XXIII. Staféta-futás 300 méter. 1. A Magyar Uszó Egylet 1. sz. csapatja (Weisz Géza, Speidl Zoltán és Kardos Márk). 2-ik a M. U. E. 2. sz. csapatja (Wlassich Arnold, Ujvári Cseh Ödön és Gajzágó Tibor), 3-ik a Szabadkai Sport-Egyesület csapatja (Hubert Artur, Koch József és Pertics Kálmád).

XXIV. Vigasz-verseny. 200 méteres siktutás, Wlassich Arnold (M. U. E.) 2. Ujvári Cseh Ödön (M. U. E.), 3. Stein Ferencz (M. U. E.).

A versenyek után a Palics-fürdő nagy vendéglőjében fényesen sikerült bankett volt, melyen Piukovits József dr. országgyűlési képviselő, a „Szabadkai Sport-Egyesület” elnöke, szép beszéd kísér tében osztotta ki a nyerteseknek a díjakat. Ezután kezdődött a táncz, mely reggelig tartott.

Ős-Budavára

a székesfőváros legnagyobb és legelőkelőbb mulatóhelye
Jdénytartam május 1-től szeptember 30-ig.

Idényjegyek 10 frt
Családtagok, katonatisztek, hivatalnokok és nagyobb klubok részére. 8 frt

Három nagy nyílt szinpad. Naponta nagy symphonikus és népies hangversenyek. Magyar és nemzetközi karénekesek, magánénekesek, tánczosok és elsőrendű művészek. Nagyszerű ünnepélyek. Esős időben ingyen előadások a színházakban, valamint a vendéglők és kávéházak termeiben.

Jegykiadás naponta az igazgatósági épületben,
Ős-Budavarában.

Eredeti

Humber, Regent, The Condor.

„TURUL”-

ULLRICH
BUDA-

VI. Ferencz-József-rakpart

kerékpárokat

ajánl

HENRIK
PEST,

6-7. sz. az új hid közelében.

Nagy zárt kerékpár-iskola.

Hölgyeknek és kívánatra külön tanórák.

Miloszavlyevics és Bandthaler

műszerészek

Budapest, Hársfa-utca 35.

Hunnia kerékpár gyártók.

14-24

Mindennemű

varrógépek, kerékpárok

javitása és

MECHANIKAI MUNKÁK

elfogadtatnak és a legjutányosabban eszközöltetnek.

Kerékpár

és varrógép javítóintézet

PAVELKA ISTVÁN

VII. ker. Dohány-utca 48. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett jutányosan.

12 évi működésem a Herbster cégénnél elég biztositókat nyújt arra, hogy a belém helyezendő bizalomnak mindenkor megfelelőek

A n. é. közönség szives pártfogását kéri.

Kiváló tisztelettel

PAVELKA ISTVÁN,

12-10

MAGYAR RUGGYANTÁRUGYAR R. T.
BUDAPEST

CONTINENTAL-
PNEUMATIC

a legjobb gyártmány

GUMMIBABA
és
JÁTEK SZEREK
LAPDA

GYÜMÖLÉS LAPDÁK
továbbá
mindennemű műszaki

GUMMIGYÉK GYÁRTÁSA